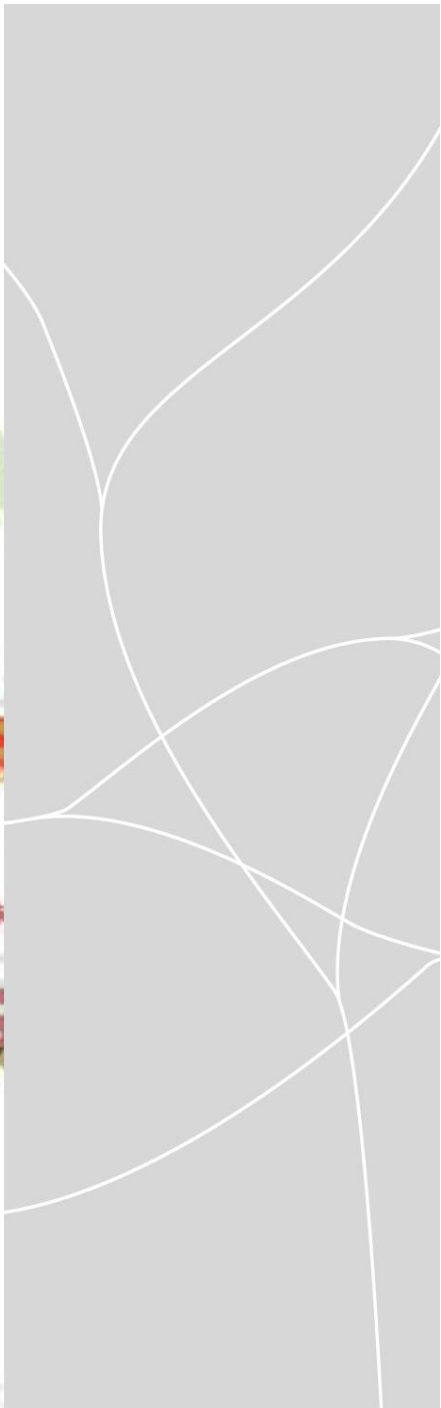

Våld i nära relation mot vuxna - 2018

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen

Upprättad
Datum: - -
Version: 2.0
Ansvarig: Margot Olsson
Förvaltning: Arbetsmarknads- och socialförvaltningen
Enhet: Social hållbarhet

Innehållsförteckning

Inledning	3
Polisanmält våld	4
Lokal brottsstatistik.....	5
Sexuellt våld.....	6
Våld och hot i familjen som kommer till socialtjänstens kännedom	7
Kontakt med verksamheter inom socialtjänsten	8
Kriscentrum boende.....	8
Kriscentrum boende heder.....	9
Kriscentrum Samtalsmottagningen	9
Kriscentrum Koncept Karin	9
Fribo.....	10
Kompetenscentrum sexuella tjänster (KST).....	11
Andra verksamheter för våldsutsatta	11
Verksamhet för våldsutövare	13
Frivården.....	13
Kompetensförsörjning	14
Avslutning	14

Inledning

Könsrelaterat våld är en av de vanligaste kränkningarna av de mänskliga rättigheterna. För kvinnor och flickor i åldern 16–44 år orsakar könsrelaterat våld mer skada än cancer, trafikolyckor, krig och malaria. FN benämner våldet som en världspandemi. Partnervåld och sexuellt våld drabbar var tredje kvinna i världen. Ofta är förövaren någon som står kvinnan nära såsom make, pojkvän, expartner, pappa eller bror.

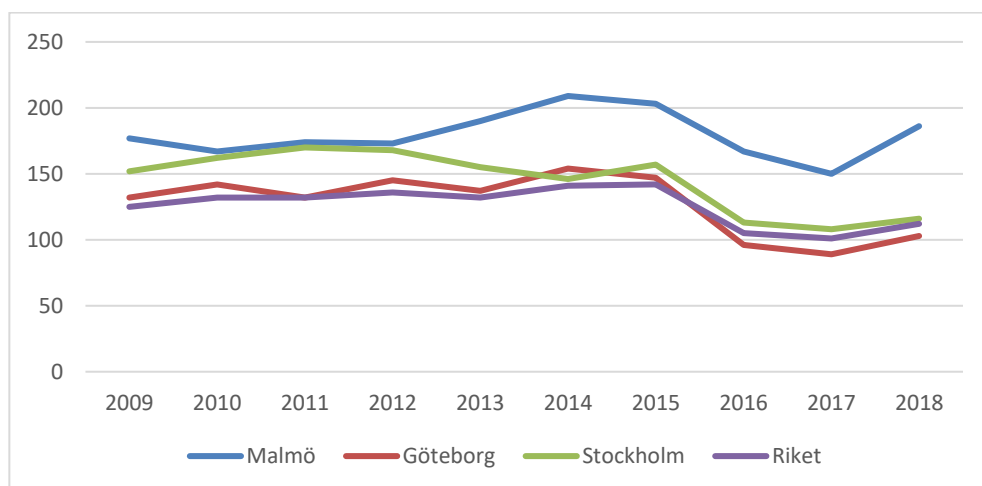
Pojkar och män kan också utsättas för våld från en närstående och flickor och kvinnor kan vara våldsutövare. Våld i partnerrelation kan förekomma såväl i heterosexuella som i samkönade relationer.

Detta dokument är en sammanställning av statistik rörande våld i nära relation mot vuxna. Uppgifterna avser dels polisanmäld misshandel dels uppgifter om våld från närstående som kommit till socialtjänstens kännedom. Vissa uppgifter från Kriminalvården och hälso- och sjukvården finns också med. Flertalet uppgifter har uppdaterats för 2018, men i några fall gäller de fram till och med 2017.

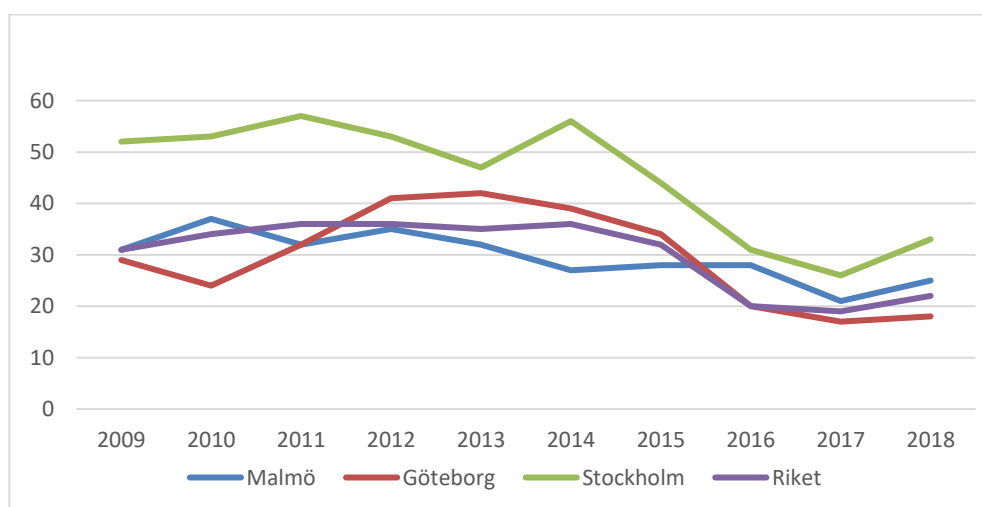
Polisanmält våld

Brott i nära relation och sexuellt våld finns inom flera brottsrubriceringar och regleras i Brottsbalkens 3, 4 och 6 kapitel. Olaga hot, ofredande, sexuella övergrepp med flera är dock inte specificerade avseende nära relation. Det är däremot ”misshandel inklusive grov”. Kriteriet ”Inomhus, bekant i nära relation” infördes 2009. I december 2015 snävades tolkningen av kriteriet in till att bara avse gifta eller sammanboende i äktenskapsliknande former, eller expartners med gemensamma barn. Misshandel av andra närstående finns nu istället under våld från bekant inomhus. Diagrammen nedan utgår från Brottsförebyggande rådets (BRÅ) kriminalstatistik.

Misshandel mot *kvinnor* 18 år eller äldre, av bekant i nära relation per 100 000 invånare

Misshandel mot *män* 18 år eller äldre, av bekant i nära relation per 100 000 invånare

Kommentar:

Diagrammen ovan visar andelen av befolkningen som gjort en polisanmälan. Eftersom kriteriet ”våld i nära relation” ändrats kan andelen brottsanmälningar om misshandel i nära relation från och med 2016 inte jämföras fullt ut med tidigare år. Det är också en förklaring till nedgången i alla städerna och riket

efter 2015. 2018 var andelen utsatta 112 kvinnor respektive 22 män per 100 000 invånare i hela riket. Det motsvarar 11 298 anmälningar från kvinnor och 2 191 från män, (gäller antalet brott – inte personer – samma individ kan göra flera anmälningar).¹

Andelen misshandelsanmälningar från kvinnor är betydligt högre i Malmö än i riket och övriga stora städer. 2017 sjönk antalet anmälningar för att sedan öka 2018 till 622. Relaterat till befolkningen innebar det 186 kvinnor per 100 000 invånare. Avseende män ligger Stockholm högst. Antalet anmälda misshandelsfall om brottsutsatta män i nära relation i Malmö ökade från 71 brott 2017 till 83 år 2018. Att det är så stora skillnader i andelen anmälda brott mellan städerna kan bero på olika mycket våld, men kan också handla om anmälningsbenägenhet. Detta kan i sin tur bland annat bero på lättillgängligheten i att göra anmälan samt kunskap om och tilltro till möjligheten att få hjälp. Att både Malmö stad och rättsväsendet satsat på att ha verksamheter med specialistkompetens samt samverkan mellan myndigheter och den idéburna sektorn kan ha underlättat för främst våldsutsatta kvinnor att (våga) göra anmälan.

Andelen kvinnor som gör en polisanmälan anmäler i betydligt högre grad misshandel i nära relation än män. Diagrammen ovan har olika skalor. Förändringarna i den som avser män verkar lika stora som i kvinnodiagrammet, men är i verkligheten betydligt mindre i man granskar siffrorna. Flera undersökningar pekar mot att skillnaden mellan kvinnor och mäns utsatthet inte är lika stor som det verkar i statistiken. (Se t ex NCK Våld och hälsa 2014:1). Siffrorna varierar mellan studierna från att kvinnor och män utsätts ungefär lika ofta, som att kvinnor är betydligt överrepresenterade. Samtliga undersökningar är dock överens om att våldet mot kvinnor i nära relation i högre grad är upprepat och att det även är grövre.

Mörkertalet avseende anmälningar om våld i nära relation är stort. Brå bedömer att endast 20 – 25 procent av de kvinnor som utsätts gör en polisanmälan. Utifrån undersökningarna är det rimligt att anta att mörkertalet avseende polisanmälningar om våld i nära relation mot män är ännu högre än det är för kvinnor. Enligt både Brå och andra undersökningar görs de flesta anmälningarna av personer under 45 år. Denna grupp består dels av unga ensamstående människor under 25 år och dels av personer i barnafödande/barnuppfostrande ålder. Ensamstående mammor är en grupp som är överrepresenterad och extra utsatt.

Våldsutövarnas könstillhörighet framkommer inte i Brås statistik om våld i nära relation, men andra undersökningar visar att den vanligaste förövaren är en man eller pojke. 85 procent av samtliga misstänkta för misshandel är män (Ungdomsstyrelsen 2013). Våld mot kvinnor i nära relationer begås oftast av en man och brotten mot män i nära relation har troligen främst utförts av en kvinna. Det förekommer våld även i samkönade relationer och mot transpersoner.

¹ Uppgifterna från 2018 är preliminära

Lokal brottsstatistik

Sektionen för brott i nära relation på Koncept Karin har statistik för hur många brott som utreds på enheten. Siffrorna gäller samtliga brottstyper – misshandel, ofredanden, olaga hot, våldtäkt o s v och gäller både barn och vuxna.

År	Antal anmälda brott
2012	1 910
2013	2 086
2014	1 924
2015	2 070
2016	2 338
2017	2 429

Kommentar:

Sektionen Brott i nära relation utreder brott i nära relation och våldtäkter inklusive försök. Det totala antalet anmälda brott som handlagts på sektionen på Koncept Karin har varit relativt konstant de senaste åren. Men har ökat de senaste åren. I siffrorna ingår både vuxen- och barnärenden. Antalet påverkas inte av Brå:s ändrade kriterium, utan avser hur många brott som handläggs på Karin. Alla typer av brott som utreds på sektionen ingår, inte bara misshandel.

Sexuellt våld

Under 2018 anmäldes 22 158 sexualbrott i hela landet varav 7 840 gällde våldtäkt. 659 av sexualbrottsanmälningarna avsåg Malmö – 230 av dessa gällde våldtäkt. I förhållande till folkmängden görs något färre anmälningar i Malmö än i riket. I både riket och i Malmö ökade anmälningarna något jämfört med året innan. Mörkertalet avseende polisanmälningar om sexualbrott bedöms enligt BRÅ vara särskilt högt, endast ca 10 procent av brotten beräknas leda till anmälan.

Uppgifter om sexuella övergrepp finns även med i den nationella trygghetsundersökningen, NTU². Enligt denna utsattes 2,4 procent av befolkningen (16–79 år) för sexuella övergrepp under 2016 varav 4,1 procent av dessa var kvinnor och 0,6 procent var män. För unga kvinnor mellan 16–24 år var det så många som 14 procent som uppgav att de utsatts. Antalet brott som polisanmälts och rapporterats i NTU har stigit kraftigt både mellan 2015 och 2016 och mellan 2016 och 2017. Under de senaste åren har sexuella övergrepp uppmärksammats allt mer, vilket kan vara en förklaring till ökningen.

Avseende våldsutövare av sexualbrott är skillnaderna mellan kvinnor och män ännu tydligare än vid fysiskt våld. De misstänkta förövarna i åldersgruppen 15 – 29 år är i 98 procent av fallen en man.

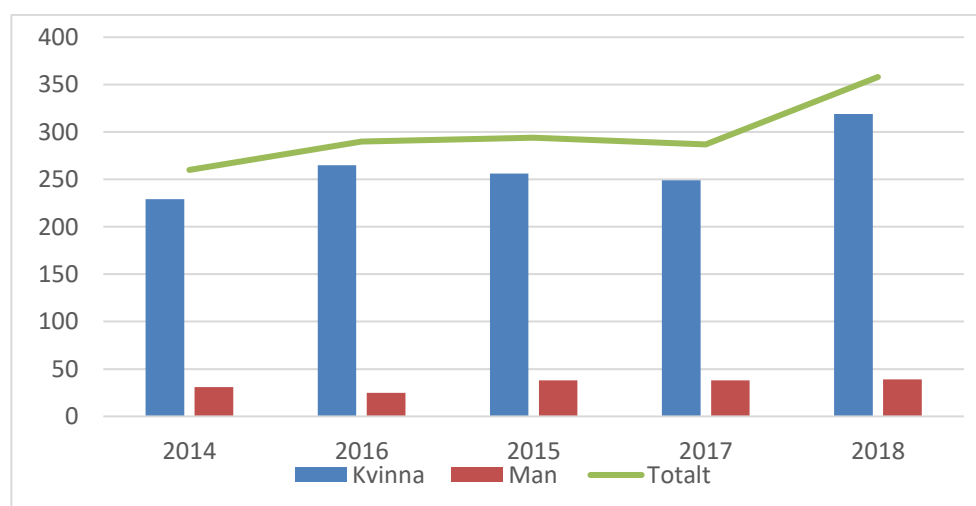
² <https://bra.se/statistik/statistiska-undersokningar/nationella-trygghetsundersokningen.html>
6 | Arbetsmarknads- och socialförvaltningen | Våld i nära relation mot vuxna - 2018

Våld och hot i familjen som kommer till socialtjänstens kännedom

I Socialtjänstlagen (SoL) 5 kap 11§ framkommer att till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsatt för brott och dennes närstående får hjälp och stöd. Nämnden ska särskilt beakta utsatt kvinnor och barns situation.³

I kommunens verksamhetssystem Procapita infördes det en aktualiseringsorsak gällande våld i nära relation kallad *Hot/våld i familjen* år 2009. Den vanligaste orsaken till varför människor aktualiseras inom socialtjänsten är en ansökan om boende. Viss osäkerhet finns dock i siffrorna beroende på hur man väljer att registrera ärendet. Personer som är både utsatta för våld och har en missbruksproblematik kan ibland registreras under kategorin våld och hot och ibland missbruk och boende beroende på vad som bedöms vara huvudfrågan vid aktualiseringstillfället. Bedömningen kan sedan ändras.

Antal aktualiserade aktledare hot/våld i familjen efter kön under 2014 - 2018

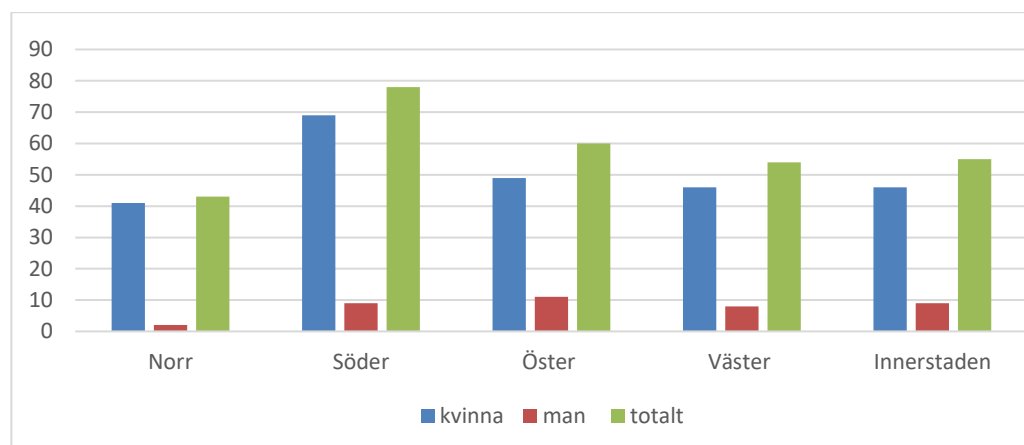

Kommentar:

Under 2018 aktualiserades 358 vuxna personer av denna orsak, (319 kvinnor och 39 män) en betydande ökning från 2017 då motsvarande siffra var 287. Vad denna ökning beror på är svårt att veta, men under 2018 har ett omfattande utvecklingsarbete bedrivits i kommunen och många medarbetare har genomgått olika utbildningar. Frågan om våld i familjen och hedersrelaterat våld och förtryck har också diskuterats mycket i bland annat media.

³ SoL 2001:453

Antal aktualiserade aktledare, hot/våld i familjen, efter socialtjänstområde och kön – 2017

Kommentar:

Könsfördelningen ovan avser aktledare för ärendet. Om det är ett par som söker hjälp tillsammans och de är gifta och någon av dem är man - registreras det på honom. Vid samboskap och någon av dem är kvinna, så blir hon aktledare. Könsfördelningen för sökande till socialtjänsten ser ut på ungefär samma sätt som i brottsstatistiken. Mer än hälften är i åldersgruppen 26 – 40 år, därefter kommer personer i åldern 18–25. Flertalet har barn. Flest kvinnor söker hjälp i Söder. Det bor flest personer i Väster – men där är antalet aktualiserade lägre än i Söder och Öster. Hur mycket det handlar om omfattningen av våld eller benägenhet att söka hjälp hos socialtjänsten är svårt att säga – men socioekonomiska faktorer har betydelse både för förekomsten av våld och för människors behov och vilja att vända sig till socialtjänsten för att lösa sina problem. Om man söker hjälp av myndigheter beror också på allvaret i situationen och det är också mycket viktigt vilket stöd man har av sin omgivning.

Kontakt med verksamheter inom socialtjänsten

När en person bedöms ha ett stöd-, boende- eller skyddsbehov på grund av våld finns flera alternativ att välja på. Förutom socialtjänstavdelningarna har kommunen flera specialistverksamheter som ingår i Kriscentrum Malmö. Det finns kvinnojourer både i Malmö och i olika delar av landet liksom privata skyddade boenden. Vandrarhem och hotell används ibland när det bedöms att det finns ett boendebehov, men inget akut skyddsbehov. Nedan redovisas uppgifter från Malmö stads egna verksamheter.

Kriscentrum boende

<u>2010</u>	<u>72 kvinnor</u>
<u>2011</u>	<u>63 kvinnor</u>
<u>2012</u>	<u>52 kvinnor</u>
<u>2013</u>	<u>63 kvinnor</u>
<u>2014</u>	<u>63 kvinnor</u>
<u>2015</u>	<u>65 kvinnor</u>
<u>2016</u>	<u>78 kvinnor</u>
<u>2017</u>	<u>80 kvinnor</u>
<u>2018</u>	<u>83 kvinnor</u>

Kriscentrum boende är ett skyddat boende för kvinnor över 18 år med personal dygnet runt som har nio platser för kvinnor + barn samt 3 utflyttningslägenheter. Under 2012 flyttade verksamheten till nya lokaler - det innebar att man inte kunde ta emot nya kvinnor under en kortare period, vilket förklarar nedgången av antalet kvinnor det året. 2013 utvidgades KC Boende med ett utflyttningsboende kallat Borgen, vilket har 4 platser + barn. Under 2017 bodde 8 kvinnor på Borgen, flertalet hade flyttat vidare från huvudboendet. Boendet har även en jourtelefon som är öppen dygnet runt dit både utsatta, anhöriga och yrkesverksamma kan vända sig. Under 2017 ringde 533 personer till telefon varav knappt hälften var utsatta kvinnor och män.

Kriscentrum boende heder

År	Antal kvinnor	varav över 18 år
2010	35	16
2011	36	18
2012	47	34
2013	47	25
2014	42	29
2015	38	21
2016	41	22
2017	52	30
2018	51	21

På Kriscentrum boende heder finns 6 platser för flickor och kvinnor i åldern 16 – 22 år. I siffrorna ingår därmed både barn och vuxna. Utöver arbetet med de placerade flickorna/kvinnorna erbjuder boendet uppföljnings- och rådgivningssamtal. Rådgivning sker även till yrkesverksamma. I mån av plats tar boendet också emot från andra städer och unga våldsutsatta utan barn i partnerrelation. Även detta boende har en jourtelefon.

Resursteam heder för unga upp till 25 år, utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck startades 2016 och permanentades 2018. Under 2018 berördes 151 unga av verksamheten. Se även dokumentet om våld mot barn i nära relation.

Kriscentrum Samtalsmottagningen

2012 öppnade Samtalsmottagningen genom att Kriscentrum kvinnors respektive Kriscentrum mäns öppna mottagningar slogs samman. Personer av alla kön är välkomna, både våldsutsatta och våldsutövare. Under 2018 har antalet besökare ökat till totalt 558 personer varav 147 män, 371 kvinnor och 40 barn. Antalet kvinnor har ökat betydligt sedan den sammanslagna mottagningen öppnade 2012 (193 kvinnor) medan antalet män är något fler (139 män 2012). Det är främst utsatta som vänder sig till verksamheten. Majoriteten av kvinnorna är utsatta för våld, medan huvudparten av männen har använt våld. I behandlingen för våldsutövare ingår att den utsatta ska erbjudas partnerkontakt. Verksamheten arbetar aktivt med att stärka föräldraskapet och erbjuder även samtal med barnen.

Kriscentrum Koncept Karin - vuxna

Koncept Karin öppnade i september 2008 och är en samlokalisering mellan socialtjänsten och polisens sektion Brott i nära relation. På Karin handläggs brottsutredningar om partnervåld och våldtäkter. I takt med att antalet

polisanmälningar ökat har också antalet personer som blivit aktuella på Konzept Karin ökat. Antalet målsägare är fler än polisanmälningarna om misshandel, bland annat eftersom kvinnor och män som utsätts för hot, våldtäkter och så vidare också ingår i målgruppen. Fram till maj 2017 överlämnades information om alla polisanmälningar till socialsekreterarna i enlighet med generalklausulen inom Offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Samtliga målsägare kontaktades och erbjöds hjälp av socialtjänstens personal. En ny rutin infördes våren 2017 som innebär att information lämnas vidare endast då en person lämnar samtycke till kontakt, vilket medfört att antalet ärenden minskat. 937 polisanmälningar avseende vuxna personer överlämnades 2016 till socialtjänstgruppen – 2017 hade detta sjunkit till 791. Under 2018 kan siffran förväntas sjunka ytterligare – då den nya rutinen bara gällde en del av 2017.

I tabellen nedan redovisas hur många olika personer verksamheten haft kontakt med, per telefon eller i fysiska möten. I siffrorna ingår både målsägare och misstänkta.

År	kvinnor	män	Totalt
2010	398		398
2011	353		353
2012	656	126	782
2013	872	133	1 005
2014	638	160	798
2015	658	78	736
2016	687	115	802
2017	628	58	686
2018	694	79	773

Konzept Karin vände sig till ursprungligen enbart till vuxna våldsutsatta, främst kvinnor. 2010 utvidgades verksamheten till att också omfatta misstänkta och barn. Statistiken är könsupplad från och med 2012. Hur många män socialsekreterarna hade kontakt med tidigare finns det ingen uppgift om. Majoriteten är målsägare, endast 7 personer; 2 kvinnor och 5 män var misstänkta (2017). I flera fall handlar männen anmälningar om motanmälan efter att kvinnan har anmält mannen eller så avser det en anmälan om egenmäktighet med barn.

Fribo

Fribo öppnade som ett resultat av att det fanns svårigheter att hitta lämplig placering för våldsutsatta hemlösa eller missbrukande kvinnor. Fribo består av 5 akutplatser och ingår i Rönnbackens kvinnohärberge. Kommunen har två socialsekreterare anställda som finns till stöd för kvinnorna. Rönnbacken tar också emot kvinnor som är hemlösa av andra skäl, främst kvinnor med missbruksproblematik. Kvinnan behöver inte vara våldsutsatt just när hon söker boende, eftersom det finns väl dokumenterat att dessa grupper löper en extra hög risk för att bli utsatta för våld. Rönnbacken har totalt mellan ca 200 – 300 placeringar per år.

Antal kvinnor som placerats på Fribo p g a våldsutsatthet

2014 106

2015	147
2016	178
2017	147
2018	155

Antalet kvinnor som placeras på Fribo p g a våld har fluktuerat över åren. Flest placeringar gjordes 2018 av socialtjänst Söder, 35 kvinnor. Lägst antal placerades av socialtjänst Norr, 19 kvinnor.

Hemlöshet p g a våld i familjen framkommer även i den årliga hemlöshetsräkningen som genomförs i oktober varje år. Antalet som bedöms vara hemlösa för att de lever med våld i hemmet har ökat betydligt sedan variabeln infördes 2013. Då var det 39 kvinnor och 14 män. 2017 hade siffrorna stigit till 87 kvinnor och 24 män – d v s nästan en fördubbling. 2018 steg siffran med ytterligare drygt 50 % till totalt 153 personer varav 120 kvinnor och 33 män. Svårigheterna att få ny bostad har ökat, vilket kan vara en förklaring. 87 av de som var hemlösa p g a våld i familjen hade ingen känd annan problematik. En annan anledning kan vara större kunskap och uppmärksamhet kring frågan, vilket gör att fler registreras som hemlösa av detta skäl.

Kompetenscentrum sexuella tjänster (KST)

År 1977 påbörjades prostitutionsprojektet i Malmö stad. Projektet arbetade både uppsökande arbete mot personer som sålde sexuella tjänster i gatumiljö i Malmö och med att ta emot personer på samtal. 1983 blev dåvarande KST en permanent verksamhet inom Malmö Stad. 2006 förändrades verksamheten och sedan dess inbegrips även personer som köper sexuella tjänster. KST i sin nuvarande form riktar sig till personer som har erfarenhet av att köpa eller få ersättning för sex, skadar sig med sex eller upplever ett tvångsmässigt sexuellt beteende. KST riktar sig även till personer som misstänks vara utsatta för människohandel samt anhöriga till målgruppen i sin helhet. KST erbjuder fortfarande både samtal och uppsökande arbete. På KST arbetar två regionskoordinatorer som delfinansieras av Jämställdhetsmyndigheten som ett led i det nationella arbetet mot prostitution och människohandel. Arbetet mot människohandel är regionsövergripande och avser länen Blekinge, Kronoberg, Kalmar samt Skåne. Under 2018 har KST kommit i kontakt med 230 personer, jämfört med 2017 då det var 201 personer och 201 då antalet var 211 personer. Av de som varit i kontakt med KST 2018 har 57 personer sökt kontakt för att de säljer sex, 21 personer för att de köper sex och 78 personer för att de misstänks vara utsatta för människohandel. Resterande som sökt hjälp eller rådgivning hos KST har gjort det med anledning av att de är anhöriga eller att upplever att de är i behov av hjälp för att de utvecklat ett tvångsmässigt sexuellt beteende.

Andra verksamheter för våldsutsatta

När det inte finns plats på kommunens skyddade boenden och det finns ett skyddsbehov kan kvinnor placeras på en kvinnojour eller ett privat drivet skyddat boende. I Malmö finns tre kvinnojouren; Malmö kvinnojour, Atim kvinno- och ungdomsjour samt FemCenter kvinnojour. Dessutom finns Noomi, ett skyddat boende som främst vänder sig till kvinnor utsatta för människohandel för sexuella tjänster. Om hotbilden är allvarlig används

boenden utanför Malmö. Vissa jourer och några privata boenden tar också emot hotade och våldsutsatta män.

Antalet placeringar på skyddat boende har ökat. År 2015 var 93 personer placerade på skyddade boende som inte drivs av Malmö stad och 2018 var det 207. Vissa kvinnor placeras först i Malmö och flyttas sedan vidare efter att en riskbedömning av hotbilden visat att personen/familjen inte är säker i Malmö. Några kvinnor tvingas flytta flera gånger. Uppgifterna avseende externa placeringar är dock något osäkra. Alla skyddade boenden bedrivs inte av en idéburen kvinnojour. På senaste år har det startats flera privata skyddsboenden. Dessa heter oftast något annat än kvinnojour, vilket gör att det kan vara svårt att se på namnet att det är ett skyddat boende. Vissa bolag har boenden för flera olika målgrupper och skyddsplaceringarna går inte att urskilja i statistiken. Det finns därför en stor risk för att vissa placeringar inte blivit inräknade. Våldsutsatta personer som har ett boendebehov, men där skyddsbehovet inte är så stort, placeras ibland på hotell, vandrarhem eller ett kvinnoboende. Hur många detta är går heller inte att utläsa från statistik, då man inte kan koppla aktualisering till placering.

Kostnaderna för externa placeringar på skyddade boenden (ej i Malmö stads regi) som kunnat identifieras i systemet var drygt 10,5 miljoner kr 2015 och drygt 28 miljoner 2018. Den snabba kostnadsökningen beror troligen på fler externa placeringar och vissa kostnadshöjningar på boendena – men framför allt på att bostadssituationen i landet gör att många kvinnor och barn blir kvar längre på boendena än vad de behöver av skyddsskäl. Med tanke på statistikproblem som beskrivs ovan, är det troligt att de verkliga kostnaderna är ännu högre.

Kommentar:

Vilka resurser som finns tillgängliga för de våldsutsatta och hur man organiserar sitt arbete har betydelse för hur många som söker hjälp. Om det blir känt att det finns bra hjälp att få söker också fler stöd och skydd. I takt med att resurserna byggts ut har också fler våldsutsatta sökt sig till kommunens verksamheter. Inrättandet av Koncept Karin har inneburit att betydligt fler våldsutsatta får erbjudande om stöd. Året före Karin öppnade, 2007, hade 224 kvinnor kontakt med öppenmottagningen på Kriscentrum för kvinnor. 2017 hade Kriscentrum på Karin kontakt med 694 kvinnor och Samtalsmottagningen med 277 kvinnor. En del kvinnor har varit aktuella på båda verksamheterna, men troligen är det ca 800 - 900 kvinnor totalt som en öppenvårdskontakt 2018, vilket i så fall innebär nästan en fyrdubbling på 10 år. Många kvinnor kontaktar dessutom kvinnojournernas öppna rådgivning. Detta visar att ett utvecklat arbete ger möjlighet för fler att få hjälp.

Vad som händer i omvärlden och vilken uppmärksamhet frågan har spelar troligen också roll för hur många som söker och får hjälp. År 2012 dödades 4 kvinnor och en man i Malmö i en nära relation. Det året placerades betydligt fler kvinnor på kvinnojour än året innan. Antalet placeringsdagar ökade också och alla jourerna fick upprepade gånger avvisa kvinnor på grund av platsbrist. Beläggningen på Kriscentrum boende är fortsatt hög. År 2013 öppnade Kriscentrum boende gruppboendet Borgen, vilket verkar ha minskat behovet av placeringar på kvinnojurer. Kompetensen i att göra riskbedömningar har höjts. Många med stark hotbild placeras därför utanför kommunen varför antalet externa placeringar har ökat.

Verksamhet för våldsutövare

Både kommunen och Kriminalvården har verksamhet för personer som använder våld. Det finns ingen aktualiseringsorsak i socialtjänstens system för dessa, så hur många som har kontakt med socialtjänstavdelningarna går inte att få fram. I kommunen är det främst Samtalsmottagningen och Konzept Karin som arbetar specifikt med våldsutövarna, statistik se ovan. Även andra verksamheter inom kommunen såsom barn och familj, familjerätten och familjerådgivningen arbetar aktivt med dem. Att kunna motivera fler våldsutövare till att söka hjälp är en förutsättning för att kunna minska återfall i brott. Arbetet med våldsutövare är därför ett viktigt utvecklingsområde.

Frivården

Kriminalvården arbetar kontinuerligt med grupper genom programmet IDAP och ROS. Nedan redovisas antal deltagare som avslutats under året.

ROS (Relation och Samlevnad)

	2014	2015	2016	2017
Grupp	0	3	3	2
Individuellt:	4	0	10	1
Uppföljning:	7	3	8	4

IDAP (Integrated domestic abuse programme)

	2014	2015	2016	2017
Grupp:	32	25	23	27
Uppföljningssamtal individuellt:	24	23	23	ingen uppgift

Kommentar:

De som kommer till IDAP och ROS är alla dömda för brott. IDAP ritar sig till män som dömts för våld mot en kvinnlig partner eller ex-partner. ROS är inriktat på personer som är dömda för någon form av sexualbrott. I båda fallen gäller att förövarna själva accepterat att gå in i behandling, vilket betyder att de måste ha erkänt att de begått brott och behöver hjälp. Eftersom programmen är en del av Kriminalvårdens insatser är antalet deltagare beroende av att polis och åklagarnas kan bevisa brott. Frivårdens upptagningsområde är större än Malmö, delar av västra Skåne ingår. Alla våldsutövare passar inte för att gå i programmen. Frivården gör en omfattande riskbedömning enligt SARA-metoden innan de rekommenderar påföljden. IDAP har hittills enbart bedrivits som ett grupprogram, men från och med 2018 finns Relationsvåldsprogrammet med individuella samtal. Därmed kan även de som har svårt att fungera i grupp, de som behöver tolk och de som är dömda för någon annan relation än mäns våld mot kvinnlig partner få del av insatsen.

Både IDAP och ROS kan också erbjudas på anstalt. Anstalten i Kristianstad är ett av de fängelser inom Region Syd som arbetar med ROS och tar emot dömda från hela landet. Under 2016 deltog 23 personer i grupprogrammet där och 8 personer i deras individuella program. Var dessa personer kom ifrån framgår inte av statistiken. Hur många dömda Malmömän som deltagit i program på någon anstalt har heller inte gått att få fram.

Kompetensförsörjning

Kunskap är centralt för att kunna ge de som berörs av olika formers våld i nära relation rätt insatser. Kompetenscentrum mot våld i nära relationer i Skåner är en utbildningsverksamhet som drivs av Malmö stad och som har avtal med 17 av Skånes 33 kommuner. Utbildningar ges på olika nivåer inom ämnesområdet t ex basutbildningar, fortbildningar och i hot- och riskbedömningsinstrument. Verksamheten har ett nära samarbete med Länsstyrelsen i Skåne.

Kompetenscentrum driver också ett nätverk med forskare från främst Malmö universitet och Lunds universitet. Målgruppen för utbildningarna är medarbetare inom socialtjänst, vård- och omsorg samt skola och förskola. Syftet är att långsiktigt säkra medarbetarnas behov av kompetens och metodstöd inom området och att i förlängningen upptäcka samt ge bättre stöd till våldsutsatta personer och våldsutövare.

Kompetenscentrum erbjuder basutbildningar á tre halvdagar personal inom olika yrkesgrupper som möter personer som lever med/använder våld. 2018 utförde Kompetenscentret 10 basutbildningarna specifikt för Malmö stads verksamheter. För första gången tog grundskole- respektive gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningarna del av utbildningarna. Kompetenscentrum anordnade dessutom två temautbildningar, en om våldsförebyggande arbete och en om dödligt våld. Kompetenscentrum genomförde också utbildningar i hot- och riskbedömningsinstrumentet FREDA och Patriark – som är riskbedömning avseende våld i nära relation samt hedersvåld och förtryck. En halvdags föreläsning ingår även i kommunens introduktionsprogram för nyanställda socialsekreterare. Flera förvaltningar, till exempel arbetsmarknads- och socialförvaltningen, funktionsstödförvaltningen och fritidsförvaltningen har även arrangerat egna utbildningsdagar. Pedagogisk Inspiration har huvudansvaret för skolförvaltningarnas kompetensutveckling avseende normer och värden och har under 2018 haft en utbildning för skolornas processledare kring hedersförtryck.

Avslutning

Sammantaget visar denna sammanställning att ett stort antal personer i Malmö har kontakt med olika verksamheter inom såväl kommunen, andra myndigheter och den idéburna sektorn när de utsätts för våld i nära relation. Fortfarande är det dock främst hotade kvinnor – huvudsakligen i heterosexuella relationer - som polisanmäler våld i nära relation och/eller söker hjälp hos socialtjänsten. Få män, liksom personer av alla kön som utsätts i samkönade relationer, vänder sig till samhället för att de behöver skydd eller stöd. Det är också förhållandevis få våldsutövare som tar kontakt för att de vill få stöd i att kunna upphöra med våldsanvändningen. I vilken grad detta beror på att de inte uppfattar att det finns bra insatser för dem eller om det finns andra hinder, som t ex ännu högre skamkänslor, har vi inte tillräcklig kunskap om.

I Malmö finns det många bra verksamheter som erbjuder stöd och skydd till både utsatta och våldsutövare. Även om många får hjälp så är det fortfarande bara en minoritet av de som lever med våld. I Nationellt Centrum för kvinnofrids studie *Våld och hälsa* uppgav 20 procent av kvinnorna och 8 procent av männen att de under någon period i sina vuxna liv levt med utsatthet för upprepat psykiskt våld från en nuvarande eller tidigare partner.

Motsvarande siffror avseende fysiskt våld eller hot om våld var 14 procent för kvinnor och 5 procent för män. (NCK 2014:1). Undersökningen gällde personer mellan 18 – 74 år. Omsatt till Malmös befolkning innebär det att det 2013 (det år då undersökningen genomfördes) i kommunen bodde uppskattningsvis 23 000 kvinnor och 9 000 män med erfarenhet av psykiskt våld samt cirka 15 600 kvinnor och 5 600 män med erfarenhet av hot eller fysiskt våld i vuxenlivet.

Siffrorna ovan betyder inte att alla dessa personer lever med våld idag, att de vill ha eller är i behov av samhällets insatser. Men det visar att omfattningen av problemet våld i nära relationer är stort i Malmö – precis som i hela landet. Ska Malmö kunna uppfylla de mål som finns i *Plan för kvinnofrid och mot våld i nära relation* behöver arbetet utvecklas ytterligare. Genom verksamheternas stöd- och skyddsarbete kan staden hjälpa de våldsutsatta till ett bättre liv. Ska våldet kunna förhindras krävs ett ännu mer aktivt förebyggande arbete. Detta är också ett av de viktigaste insatsområdena i planen.